

VĚSTNÍK

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

www.mzp.cz

OBSAH

SDĚLENÍ

Sdělení odboru druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků MŽP o zajištění zpracování souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality.....1

METODICKÉ POKYNY A DOKUMENTY

Zajištění ochrany ptáků před úrazy na elektrických vedeních v důsledku nárazů do vodičů nebo zemnicích lan.....2

SDĚLENÍ

Sdělení odboru druhové ochrany a implementace mezinárodních závazků MŽP o zajištění zpracování souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality

V souladu s ustanovením § 45c odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zajistilo Ministerstvo životního prostředí zpracování souhrnů doporučených opatření (SDO) pro následující evropsky významné lokality:

Doupovské hory (aktualizované SDO), Králický Sněžník (aktualizované SDO), Libavá (aktualizované SDO), Ralsko.

Souhrny doporučených opatření byly zpracovány za účelem zachování nebo zlepšení dochovaného stavu předmětů ochrany v evropsky významných lokalitách. Uvedené dokumenty včetně příloh jsou uveřejněny na Portálu veřejné správy a internetových stránkách Ústředního seznamu ochrany přírody (<http://drusop.nature.cz/>).

Ing. Jan Šíma

ředitel odboru druhové ochrany
a implementace mezinárodních
závazků

METODICKÉ POKYNY A DOKUMENTY

Zajištění ochrany ptáků před úrazy na elektrických vedeních v důsledku nárazů do vodičů nebo zemnicích lan

PLATNOST OD: 1. 2. 2023

ÚČINNOST OD: 1. 2. 2023

Obsah

1.	Úvodní ustanovení.....	4
2.	Účel a určení metodického pokynu	4
3.	Používané zkratky a pojmy.....	5
3.1	Zkratky.....	5
3.2	Pojmy.....	6
4.	Příčiny zraňování a úhynů ptáků na elektrických vedeních v důsledku nárazu do vodičů a zemnicích lan.....	8
4.1	Ohrožení ptáků nárazem do vodičů a zemnicích lan	8
4.2	Citlivé taxony ptáků.....	9
4.3	Rizikové lokality	12
5.	Ochrana ptáků před nárazy do vodičů a zemnicích lan	14
5.1	Parametry elektrického vedení.....	14
5.2	Délka zviditelněného úseku	16
5.3	Zviditelňovače	16
	5.3.1 Posouzení účinnosti zviditelňovačů z hlediska ochrany ptáků.....	17
	5.3.2 Zveřejnění výsledků posouzení zviditelňovačů	17
	5.3.3 Sledování účinnosti zviditelňovačů	18
5.4	Postup provozovatelů přenosových a distribučních soustav.....	18
5.5	Postup orgánů ochrany přírody	18
	5.5.1 Nová elektrická vedení	19
	5.5.2 Rekonstrukce stávajících elektrických vedení.....	21
	5.5.3 Řešení míst s opakovanými úhyny	22
6.	Závěrečné ustanovení.....	22
7.	Příloha č. 1 – Související legislativa	23
7.1	Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny	23
7.2	Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a změně některých souvisejících zákonů	24
7.3	Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)	24
8.	Příloha č. 2 – Literatura	24

1. Úvodní ustanovení

Elektrická nadzemní vedení ohrožují ptáky dvěma základními způsoby. Více reflektovaným, déle a systematictější řešeným, je riziko úrazu elektrickým proudem v důsledku propojení vodiče a uzemněné konstrukce, příp. propojení dvou vodičů tělem ptáka. Druhým rizikovým faktorem jsou pro ptáky vodiče a zemnicí lana, neboť pro ně při letu mohou představovat nebezpečnou překážku. Ve vztahu k riziku úrazu elektrickým proudem jsou specificky upraveny povinnosti zajištění ochrany ptáků jak zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“), tak i zákonem č. 458/2000 Sb., o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a za účelem sjednocení postupu vydalo Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“) metodický pokyn „Zajištění ochrany ptáků před úrazy na elektrických vedeních podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů“ platný od 1. 1. 2017.

Podle ustanovení § 5 odst. 3 ZOPK jsou však současně fyzické a právnické osoby povinny postupovat mj. i v energetice tak, aby nedocházelo k nadměrnému zraňování nebo úhynu živočichů, včetně ptáků, kterému lze zabránit vhodnými (technicky a ekonomicky dostupnými) prostředky. ZOPK se tak kromě speciální úpravy obsažené v § 5a odst. 5 ZOPK vztahuje i na případy zraňování či úhynu ptáků zapříčiněné nárazy do elektrických vedení. MŽP jako ústřední orgán ochrany přírody a Ministerstvo průmyslu a obchodu jako ústřední orgán příslušný podle energetického zákona spolu se zástupci hlavních provozovatelů přenosové a distribuční soustavy v ČR (akciové společnosti ČEPS, PRE Distribuce, ČEZ Distribuce a EG.D) a odbornými státními i nestátními subjekty v oblasti ochrany přírody a ptáků, Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR (dále „AOPK ČR“) a Českou společností ornitologickou (dále „ČSO“), se v rámci společné pracovní skupiny shodly i v tomto případě na potřebě vydání metodického pokynu. Jeho cílem je sjednotit postupy tak, aby mortalita ptáků v důsledku nárazů do vodičů a zemnicích lan byla řešena na místech skutečně rizikových a s využitím doporučených zviditelňovačů s požadovanou dlouhodobou životností, instalovaných v účinných roztečích.

2. Účel a určení metodického pokynu

Tento metodický pokyn byl zpracován za účelem **zajištění ochrany ptáků před nárazy do vodičů a zemnicích lan elektrických vedení vysokého, velmi vysokého, a zvláště vysokého napětí** (dále „vn“, „vvn“ a „zvn“), jen **výjimečně i nízkého napětí** („nn“), prostřednictvím požadavků orgánů ochrany přírody (dále „OOP“) tak, aby tyto požadavky odrážely nejnovější odborné poznatky, byly jednotné, předvídatelné a dlouhodobě konzistentní. Jeho cílem je minimalizovat konflikty vyplývající z uplatňování dvou souběžných veřejných zájmů (ochrana přírody vs. výstavba a provoz přenosové a distribuční soustavy) a zjednodušit agendu provázející schvalovací a povolovací procesy.

Tento metodický pokyn je určen:

- a) OOP příslušným postupovat podle § 5 odst. 3 ZOPK, což jsou úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, AOPK ČR, Správy národních parků, újezdni úřady vojenských újezdů a odbory výkonu státní správy MŽP;
- b) OOP příslušným k udělování výjimek podle § 56 ZOPK ze zákazů stanovených v § 50 ZOPK pro zvláště chráněné druhy živočichů, což jsou krajské úřady, AOPK ČR, Správy národních parků a újezdni úřady vojenských újezdů;
- c) pro informaci dalším orgánům (např. stavebním úřadům, energetickému regulačnímu úřadu aj.)
- d) jako doporučení distributorům elektrické energie a dalším subjektům podílejícím se zejména na projektování, výstavbě, výrobě a rozvodu elektrické energie (včetně výroby zařízení pro její přenos) nebo na ochraně ptáků.

Tento metodický pokyn (dále „MP“) by měl být primárně uplatňován v rámci schvalovacích řízení nových staveb a rozsáhlých rekonstrukcí, při nichž dochází k výměně vodičů a zemnicích lan. Některá ustanovení jsou využitelná pro případy řešení opakovaných úhynů ptáků v důsledku prokázané kolize s vodičem nebo zemnicím lanem. Ustanovení tohoto MP se nevztahují na vedení dočasná, např. náhradní přenosové trasy používané při haváriích, opravách či rekonstrukcích. Rovněž se nevztahují na jednorázové opravy nebo výměny částí vedení, pokud je řešený úsek kratší než 600 m. Postup podle tohoto metodického pokynu je obecně doporučený pro stavby a rekonstrukce prováděné v běžných podmínkách. V případě specifických podmínek může OOP doporučený postup upravit, ale odlišný postup by měl vždy náležitě odůvodnit.

3. Používané zkratky a pojmy

3.1 Zkratky

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
ČR	Česká republika
ČSO	Česká společnost ornitologická
EIA	Environmental Impact Assessment (Posouzení vlivů na životní prostředí)
MP	Metodický pokyn
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
nn	nízké napětí
OOP	orgán ochrany přírody

PDS	provozovatel distribuční soustavy
PPS	provozovatel přenosové soustavy
V, kV	volt, kilovolt (jednotky elektrického napětí)
vn	vysoké napětí
vvn	velmi vysoké napětí
ZCHD	zvláště chráněný druh
ZOPK	Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
zvn	zvláště vysoké napětí

3.2 Pojmy

Elektrické vedení

Pro účely tohoto metodického pokynu se elektrickým vedením rozumí nadzemní elektrická venkovní vedení s různými napěťovými hladinami běžně obsahující níže uvedené prvky, tzn. podpěrné body, vodiče, zemnicí lana.

Napěťové hladiny u venkovních vedení přenosové a distribuční soustavy k datu 1. 1. 2020

název napěťové hladiny	zkratka	rozsah jmenovitého napětí	délka v ČR (km)
nízké napětí	<i>nn</i>	nad 50 V do 1 kV včetně	144 572
vysoké napětí	<i>vn</i>	nad 1 kV do 45 kV včetně	75 280
velmi vysoké napětí	<i>vvv</i>	nad 45 kV do 300 kV včetně	15 015
zvláště vysoké napětí	<i>zvn</i>	nad 300 kV do 800 kV včetně	3 809

Pro účely tohoto metodického pokynu jsou vedení o napěťové hladině 220 kV řazena mezi vedení *zvn*, protože pravidla zabezpečení jsou pro ně stejná.

Krajní vodiče

V případech několika vodičů vedených ve stejné rovině jsou to vždy dva nejvzdálenější vodiče u jednoho vedení, nebo u paralelních či sdružených vedení dva nejvzdálenější vodiče ve stejné rovině, které sousedí s volnou krajinou.

Paralelní vedení

Minimálně dvě souběžná elektrická vedení stejné nebo různé napěťové hladiny, kde vzdálenost nejbližších krajních vodičů sousedících vedení nepřesahuje 50 m.

Podpěrný bod

Všeobecný termín pro různé typy konstrukcí, které nesou vodiče a zemnicí lana venkovního elektrického vedení.

Přenosová a distribuční soustava

Přenosová soustava zajišťuje přenos elektrické energie od výrobců k velkým rozvodnám a následně mezi nimi, distribuční pak dále k jednotlivým uživatelům. Jejich základními prvky jsou podpěrné body, vodiče a zemnicí lana.

Rizikový úsek vedení

Část vedení, která je podle této metodiky navržena ke zviditelnění.

Samonosný dielektrický optický kabel

Používá se u vedení *nn*, *vn* a *vvn* pro účely telekomunikace. Vzhledem k mechanickým vlastnostem kabelu každé navýšení jeho hmotnosti představuje významné zvětšení průhybu, takže instalace zviditelňovačů by si vyžádala použití vyšších podpěrných bodů, navíc hrozí poškození přítomných optických vláken. Zároveň bývají tyto kabely umísťovány tak, že v rámci vedení nezvyšují riziko nárazů ptáků. Na tyto kabely nebudou z výše uvedených důvodů zviditelňovače osazovány.

Sdružená vedení

Dvě a více vedení s různými napěťovými hladinami (*vn*, *vvn*, *zvn*) s vodiči či vícesvazkovými vodiči, popř. jejich kombinacemi, s jedním či dvěma zemnicími lany, umístěná na společných podpěrných bodech.

Taxon

Skupina konkrétních organismů, které mají společné určité znaky (nejčastěji jsou příbuzné). V tomto MP se pracuje s taxonomickými jednotkami řád a druh.

Vodič

Vodič je část elektrického vedení pro přenos elektrické energie.

Zvláštní podmnožinou jsou:

- vícesvazkové vodiče, tj. svazky dvou, zpravidla však tří vodičů umístěných ve tvaru rovnostranného trojúhelníku o straně 400 mm a vzájemně spojených distančními rozpěrkami v definovaných rozestupech, které se používají u

některých vedení s napětovou hladinou 110 kV a u vedení s napětovými hladinami 220 kV a 400 kV;

- izolované vodiče a závěsné kabely, které se používají u vedení *nn* a *vn*.

Vícesvazkové vodiče, izolované vodiče a závěsné kabely nepředstavují vzhledem ke své výraznosti a průměrům významné riziko z hlediska nárazů ptáků, to znamená, že na tyto prvky nebudou zviditelňovače osazovány.

Zemnicí lano

Zemnicí lano je základní ochranou proti úderu blesku u vedení *vvn* a *zvn*. Je umístěno mezi vrcholy podpěrných bodů a je vodivě spojeno s uzemňovacími soustavami v rozvodnách a také uzemněno přes podpěrné body samotné.

Specifickým prvkem je kombinované zemnicí lano, které plní navíc funkci telekomunikační. Mimo vodivou část obsahuje i optická vlákna umožňující přenos dat. Užívá se u vedení *vn*, *vvn* i *zvn*.

Zviditelňovač

Prvek určený pro osazení na vodiče a zemnicí lana, od kterých se odlišuje svými parametry (např. rozměry, tvarem, pohyblivostí, barvou). Je určen ke zvýraznění (zviditelnění) vodičů a zemnicích lan pro ptáky tak, aby je včas zaregistrovali jako překážku v letu.

4. Příčiny zraňování a úhynů ptáků na elektrických vedeních v důsledku nárazu do vodičů a zemnicích lan

4.1 Ohrožení ptáků nárazem do vodičů a zemnicích lan

Na území ČR se v současnosti nachází síť elektrického vedení s délkou více jak 235 000 km, přičemž vedení *vn*, *vvn* a *zvn*, která jsou z pohledu řešené problematiky zásadní, mají délku cca 94 000 km. Překonávají horská pásma, lesní celky, otevřenou krajinu, údolí i řeky, vodiče a zemnicí lana přitom křížují krajinu ve výšce cca 6–70 m nad zemí.

Vodiče a zemnicí lana ve volné krajině jsou rizikovým faktorem pro všechny letící ptáky. Některé druhy jsou však ohroženy výrazně více než jiné. Jsou to zejména noční migranti, druhy létající rychlým přímočarým letem, druhy s úzkým zorným polem a také větší ptáci s omezenou manévrovací schopností. Konkrétně jsou významněji postiženy především druhy řádů vrubozobí, hrabaví, potáplice, potápky, brodiví, veslonozí, krátkokřídlí, bahňáci a dlouhokřídlí.

Významným faktorem, který zvyšuje mortalitu ptáků zapříčiněnou nárazem do vodičů či zemnicích lan, je přítomnost míst v okolí vedení, kde se ptáci vyskytují nebo shromažďují ve vyšší počtu. Takovými místy jsou typicky hnízdiště (u druhů hnízdících koloniálně, příp. může jít o lokality hnízdně atraktivní pro více druhů), nocoviště (lokality, kam se ptáci z širokého okolí slétají k nocování) a shromaždiště

(území, kde se ptáci koncentrují z jiných než výše uvedených důvodů, např. za účelem pelichání, odpočinku nebo při hledání a sběru potravy). Některé lokality ptáky využívané především v zimě, kdy jim poskytují více benefitů najednou (potrava, odpočinek, nocoviště), jsou zde označovány jako zimoviště. Dalšími oblastmi se zvýšeným rizikem kolize jsou migrační koridory, tedy linie v krajině využívané velkým množstvím ptáků v době jarního a podzimního tahu, přičemž mnoho druhů táhne v noci, tedy v podmínkách snížené viditelnosti.

K nárazům ptáků do vodičů a zemnicích lan může docházet kdykoli, jsou ovšem okolnosti, kdy je toto riziko zvýšené. Bezprostřední příčinou kolize je to, že pták překážku neregistruje nebo ji zaregistruje pozdě. Stává se to často za snížené viditelnosti – noc, mlha, hustý déšť nebo sněžení. Nebezpečné je ovšem i oslnění sluncem, ke kterému dochází nejčastěji u vedení orientovaných přibližně ve směru sever – jih, pokud je ptáci křížují v době východu nebo západu slunce v rizikovém směru. Rizikovým faktorem je rovněž silný vítr, protože letící ptáky nenadále vychyluje ze směru. Nebezpečné jsou i situace, kdy se ptáci vlivem rušivého vlivu (predátor, střelba, nízko letící objekt apod.) náhle a chaoticky rozlétají ze země nebo z vodní hladiny do okolí, protože za této stresové situace je možnost přehlédnutí překážky vyšší.

Pozitivní vliv na mortalitu ptáků v důsledku nárazů do vodičů či zemnicích lan mají stromové porosty, pokud jsou dostatečně vysoké. Jsou v krajině dobře viditelné a při jejich nadletování překonají ptáci i potenciálně nebezpečné překážky typu elektrických vedení.

Pro snížení rizika jsou dále významné výška vedení nad zemí (čím nižší, tím méně nebezpečné) a vertikální vzdálenost mezi rovinami vodičů a zemnicích lan (čím menší, tím lépe). Na vliv počtu rovin vodičů není jednotný názor, protože na jedné straně se tím vedení zviditelňuje, na druhé straně je zde však více možností kolize. Praxe však ukazuje, že jednoduché vodiče všech vedení do napěťové hladiny 110 kV včetně a zemnicí lana jsou vzhledem k tomu, že jsou relativně tenké, a tedy snáze přehlédnutelné, rizikovější než vícesvazkové vodiče vedení *vv* a *zv*.

4.2 Citlivé taxony ptáků

Citlivé taxony ptáků jsou ty, u nichž je riziko nárazů do vodičů a zemnicích lan kvůli způsobu letu, noční a soumravné aktivitě, migračnímu chování, koloniálnímu hnízdění nebo vytváření početných hejn, vysoké. Zohledněna je přitom i početnost jejich populací v ČR, takže zahrnuty jsou i některé druhy vzácné, s negativním trendem velikosti hnízdní populace, u nichž byla mortalita vlivem nárazů do vodičů a zemnicích lan elektrického vedení vyhodnocena jako významný rizikový faktor. Do výčtu nejsou naopak zahrnuty taxony, u nichž je sice řešený typ mortality známý, ale vzhledem k jejich početnosti v ČR není vnímán jako významné riziko pro jednotlivé populace (kachna divoká, bažant obecný, pěvci).

Následující přehled respektuje současné systematické řazení ptáků. Pro jednotlivé řady (v textu podtrženy) je uvedeno, proč jsou řazeny mezi citlivé taxony, případně které konkrétní druhy jsou citlivé, a kde. V některých případech však mortalitu ptáků v důsledku nárazů do vodičů či zemnicích lan nelze řešit jejich zviditelněním – viz komentář k jednotlivým taxonům.

Vrubozobí

Ohrožení jsou na významných hnízdištích, nocovištích a shromaždištích, která bývají využívána více druhů, často ve vysokých počtech (vodní nádrže, řeky).

Významnou skupinou jsou **husy a bernešky**, tvořící v době tahu a zimování početná smíšená hejna. Ohroženy jsou na nocovištích (vodní nádrže) a rovněž při přeletech na místa, kde hledají potravu (rozsáhlá pole s posklizňovými zbytky či ozimy).

Labuť velká je ohrožena na hnízdištích a shromaždištích, kde odpočívá (vodní nádrže, řeky) nebo hledá potravu (nejčastěji pole s řepkou). V ČR jde o druh, který je rizikem nárazů do vodičů a zemnicích lan výrazně postižený, což je silně akcentováno i veřejností.

Místa, kam husy, bernešky a labuť velká létají za potravou, nejsou stálá, mění se v závislosti na výskytu atraktivních zemědělských kultur v krajině, proto není zviditelnění vodičů a zemnicích lan na potravních shromaždištích uvažováno.

Hrabaví

Tetřívěk obecný je ohrožen na tokaništích, hnízdištích i zimovištích, která se však územně z velké části překrývají.

Mezi citlivé druhy patří i **koroptev polní**, vzhledem k plošnému výskytu využívaných stanovišť však u ní není daný typ mortality řešitelný zviditelněním vodičů a zemnicích lan.

Potáplice

Ohroženy jsou na zimovištích (vodní nádrže, řeky).

Potápky

Ohroženy jsou na početně obsazených hnízdištích (vodní nádrže s litorální příbřežní vegetací), pohnízdnicích shromaždištích a zimovištích (vodní nádrže, řeky).

Brodiví

Čáp bílý je významně ohrožen v okolí hnízdišť, kde do vodičů a zemnicích lan narážejí téměř výhradně tohoroční mláďata při prvních letech. Zviditelnění vodičů a zemnicích lan by však tento typ mortality zřejmě nijak neovlivnilo.

Čáp černý a čáp bílý jsou ohroženi na pohnízdnicích shromaždištích (pole s potravní nabídkou, např. silnou populací hrabošů polních), příp. tahových zastávkách. Tato místa však nejsou v ČR stálá, mění se v důsledku osevních postupů i povětrnostních podmínek, zviditelňování vodičů a zemnicích lan zde není uvažováno.

Bukač velký, kvakoš noční, volavka popelavá, volavka bílá a volavka stříbřitá jsou ohroženi na hnízdištích (vodní nádrže). Volavka popelavá může vytvářet hnízdní kolonie rovněž mimo vodní nádrže, vzhledem k hnízdění na stromech (rychlé získání dostatečné výšky letu) není v okolí stromových kolonií zviditelňování vodičů a zemnicích lan uvažováno.

Volavka popelavá a volavka bílá jsou ohroženy na shromaždištích, kde hledají potravu (lovené rybníky a pole s potravní nabídkou, většinou silnou populací hrabošů polních) a nocovištích (stromové porosty na ostrovech či březích vodních nádrží a řek). Potravní shromaždiště však nejsou stálá, zviditelňování vodičů a zemnicích lan zde není uvažováno.

Krátkokřídlí

Drop velký je ohrožen na tokaništích, hnízdištích i zimovištích, která se však územně z velké části překrývají.

Chřástal vodní, slípka zelenonohá a lyska černá jsou ohroženi na hnízdištích (vodní nádrže s litorální příbřežní vegetací) a zimovištích (vodní nádrže, řeky), kde se lyska může vyskytovat ve vysokých počtech.

Jeřáb popelavý je ohrožen na hnízdištích (rozsáhlejší nepřístupné mokřady) a shromaždištích, kde hledá potravu. Potravně atraktivní lokality však nejsou stálé, zviditelňování vodičů a zemnicích lan zde není uvažováno.

Bahňáci

Bahňáci, konkrétně především **čejky, kulíci, bekasiny, břehouši, kolihy, vodouši, písík obecný a jespáci** jsou ohroženi na shromaždištích (mokřady s otevřenými bahnitými plochami), kde často ve vysokých počtech hledají potravu. **Pisila čáponohá, tenkozobec opačný a vodouš rudonohý** v těchto biotopech také hnízdí.

Bekasina otavní je ohrožena na hnízdištích (podmáčená stanoviště s mokřadní vegetací).

Dlouhokřídlí

Racek chechtavý, r. černohlavý, r. bělohlavý a rybák obecný jsou ohroženi na hnízdištích, všechny druhy pak na shromaždištích a zimovištích (vodní nádrže, řeky).

4.3 Rizikové lokality

Tato kapitola úzce navazuje na kapitolu přechozí. Specifikuje území, na která jsou vázány citlivé druhy. Přitom některé významné typy lokalit zůstávají nezahrnuté, protože základním kritériem pro jejich zařazení do výčtu níže je jejich stálost. Tento požadavek nesplňují např. potravní shromaždiště hus a bernešek nebo migrační zastávky čápů, protože jejich lokalizace závisí na okolnostech, které se rok od roku mění. Je nutno zdůraznit, že rizikovými lokalitami nejsou obecně ptačí oblasti soustavy Natura 2000, tyto lokality se v nich ale mohou nacházet.

Mimo uváděné zdroje údajů se doporučuje využívat veřejně dostupné databáze, především Nálezovou databází ochrany přírody (<https://portal.nature.cz/nd/>) a faunistickou databází ČSO (<https://birds.cz/avif/>).

V návaznosti na níže uvedené vymezení rizikových lokalit jsou v kapitolách 5.1 a 5.2 definovány požadavky na rozsah zabezpečení elektrického vedení proti nárazům ptáků do vodičů a zemnicích lan.

a) Tokaniště, hnízdiště a zimoviště tetřívka obecného

Území vymezená v územně analytických podkladech AOPK ČR jako lokality výskytu tohoto zvláště chráněného druhu s národním významem. Dnes se nacházejí zejména v pohraničních horských masivech (Krušné hory, Jizerské hory, Krkonoše, Šumava), zbytkové populace i jinde v republice (BEJČEK et al. 2021). Některé lokality jsou zahrnuté mezi významné mokřady ČR (CHYTIL et al. 1999).

b) Tokaniště, hnízdiště a zimoviště dropa velkého

Území vymezená v územně analytických podkladech AOPK ČR jako lokality výskytu tohoto zvláště chráněného druhu s národním významem. Konkrétně se jedná o rozsáhlé oblasti zemědělské krajiny v okrese Znojmo s malým přesahem do okresu Brno-venkov.

c) Významné vodní nádrže

Vodní nádrže dosahující včetně litorálních porostů výměry minimálně 2 ha. Tyto nádrže mohou být hnízdištěm, shromaždištěm či nocovištěm ptáků, a to pravidelně každoročně, nebo jen za méně obvyklých, často nepředvídatelných podmínek. Některé z nich jsou součástí významných ptačích území (MÁLKOVÁ & LACINA 2001) nebo ptačích oblastí, mnohé jsou chráněny v kategorii maloplošných zvláště chráněných území. Některé jsou zahrnuté mezi významné mokřady ČR (CHYTIL et al. 1999).

d) Soustavy vodních nádrží

Systém trvalých vodních ploch, oddělených jen hrází nebo propojených vodními toky, stokami a mokřady (typicky rybniční soustavy nebo odkalovací nádrže). Jednotlivé nádrže mohou být hnízdištěm, shromaždištěm či nocovištěm ptáků, a to pravidelně každoročně, nebo jen za méně obvyklých, často nepředvídatelných podmínek. Některé soustavy jsou součástí významných ptačích území (MÁLKOVÁ & LACINA 2001) nebo ptačích oblastí, mnohé jsou

chráněny v kategorii maloplošných zvláště chráněných území. Některé jsou zahrnuty mezi významné mokřady ČR (CHYTIL et al. 1999).

Soustavy vodních nádrží představují z hlediska tohoto MP nejsložitější případy. Kromě využívání jednotlivých nádrží ptáky je nutno zvážit pravděpodobnost, že ptáci mezi nádržemi často nebo početně v rizikové výšce přeletují. Ale např. vedení *vn* přes les oddělující dvě vodní nádrže rizikové není, protože ptáci díky stromům mezi nádržemi přeletují v dostatečné výšce. Na lokalitách se soustavou vodních nádrží se navíc mohou nacházet i riziková vedení *nn*. K jejich zabezpečení je nutno přistupovat individuálně, a to pouze v případech opakovaných úhynů ptáků po nárazu do vodiče. OOP si k posouzení nejasných případů a složitých situací může vyžádat hodnocení vlivu dle § 67 ZOPK.

e) **Významné vodní toky**

Přirozené i upravené vodní toky o šířce 10 m a více jsou za rizikové lokality považovány zaprvé vzhledem ke koncentracím ptáků do jejich klidných či potravně zajímavých úseků. Zadruhé mají velký význam při migracích, kdy slouží jako orientační linie v krajině. Přelety ptáků podél řek v různých letových výškách jsou běžné a velmi časté. Některé úseky řek jsou součástí významných ptačích území (MÁLKOVÁ & LACINA 2001) nebo ptačích oblastí, mnohé jsou chráněny v kategorii maloplošných zvláště chráněných území. Některé jsou zahrnuty mezi významné mokřady ČR (CHYTIL et al. 1999).

f) **Další rizikové lokality**

- i. **Pravidelná hnízdiště bekasiny otavní** – podmáčená stanoviště s mokřadní vegetací s kontinuálním pravděpodobným nebo prokázaným hnízděním druhu. Na základě údajů Atlasu hnízdního rozšíření ptáků ČR (BEJČEK et al. 2021) lze identifikovat kvadráty bez hnízdišť. V kvadrátech s pravděpodobným nebo prokázaným hnízděním je nutno hnízdiště ve spolupráci s odborníky konkretizovat. Některé lokality jsou zahrnuty mezi významné mokřady ČR (CHYTIL et al. 1999). Bude-li hnízdiště bekasiny lokalizováno do ornitologicky významného mokřadu dle bodu iii. níže, zabezpečují se elektrická vedení podle pravidel platných pro ornitologicky významné mokřady.
- ii. Mezi další rizikové lokality lze zahrnout **vodní nádrže menší než 2 ha a vodní toky užší než 10 m**, kde dochází k pravidelnému nebo početnému hnízdění či shromažďování citlivých druhů. Typickým příkladem mohou být plůdkové rybníky.
- iii. Rizikovými lokalitami mohou být i **ornitologicky významné mokřady**, což jsou mokřadní stanoviště využívaná ptáky k hnízdění, shromažďování či nocování, přitom nejsou zahrnuta ve výše uvedeném výčtu. Může se jednat o území charakteru např. terénních depresí sycených podzemní vodou, rozsáhlejších rákosin, slatinišť či rašelinišť bez trvalého výskytu nádrží s volnou vodní hladinou. Většina je uvedena v publikaci Mokřady České republiky (CHYTIL et al. 1999).

- iv. Soustavné sledování území může přinést informace, že v některé lokalitě, která nesplňuje parametry lokalit uvedených výše, je **pravidelně, dlouhodobě zaznamenávaná mortalita ptáků v důsledku kolize** s vodiči či zemnicím lanem elektrického vedení. Může jít o území, kde se ptáci pravidelně shromažďují nebo kudy pravidelně přeletují mezi významnými stanovišti, případně o dosud neidentifikovaný či nově etablovaný významný migrační koridor.

V případech uvedených v bodě f) vychází požadavek orgánu ochrany přírody (dále „OOP“) na zabezpečení vedení z úřední praxe a vlastní znalosti území podložené objektivními zdroji (např. odborná ornitologická zpráva, výsledky dlouhodobého monitoringu lokality, publikované údaje apod.). V případě nejistoty si OOP může vyžádat hodnocení vlivu podle § 67 ZOPK.

5. Ochrana ptáků před nárazy do vodičů a zemnicích lan

5.1 Parametry elektrického vedení

Riziko zraňování a úhynů ptáků na elektrických vedeních je zcela eliminováno uložením vodičů do země. V řadě případů však toto řešení není možné (s ohledem na technickou a ekonomickou dostupnost ve smyslu § 5 odst. 3 ZOPK) a na rizikových lokalitách (viz 4.3) je tak nezbytné rizikové úseky zviditelnit. Při řešení zviditelnění vodičů a zemnicích lan se v těchto případech uplatní níže uvedené zásady.

Obecné zásady

Při určování vzdálenosti vedení od rizikové lokality je rozhodujícím parametrem vzdálenost nejbližšího vodiče.

Vedení vn

U vedení *vn* s rovinným uspořádáním vodičů se zviditelňují oba krajní vodiče.

U vedení s uspořádáním vodičů ve dvou horizontálních rovinách (nejčastěji na konzolách typu Pařát a Delta) se zviditelňují vodiče v horní rovině.

U vedení *vn* s vodiči uspořádanými ve více než dvou horizontálních rovinách (nejčastěji provedení dvojnásobné) se zviditelňují krajní vodiče v nejnižší a nejvyšší rovině.

U vedení s uspořádáním vodičů v jedné či dvou horizontálních rovinách a se zemnicím lanem se zviditelňuje pouze zemnicí lano.

U vedení s uspořádáním vodičů ve více než dvou horizontálních rovinách a se zemnicím lanem se zviditelňuje zemnicí lano a krajní vodiče v nejnižší rovině.

Zviditelňovače je vždy nutno osadit v celém rozpětí mezi dvěma podpěrnými body.

Vedení *vv*n s napětovou hladinou 110 kV s jednoduchými vodiči

U vedení *vv*n s napětovou hladinou 110 kV s jednoduchými vodiči se zviditelňují vždy zemnicí lana a krajní vodiče v nejnižší rovině, a to v celém rozpětí mezi dvěma podpěrnými body.

Tato zásada platí i v případě, že na konstrukcích určených pro napětovou hladinu 110 kV jsou zavěšeny vodiče vedení o napětové hladině odpovídající *vn*.

Vedení *vv*n s napětovou hladinou 110 kV s vícesvazkovými vodiči a vedení *zv*n

U vedení *vv*n s napětovou hladinou 110 kV, pokud jsou užity vícesvazkové vodiče, a u všech vedení *zv*n se zviditelňují pouze zemnicí lana.

Zviditelňující prvky je nutno osadit minimálně ve středních třech pětinách (tj. 60 %) rozpětí mezi dvěma podpěrnými body.

Sdružená vedení *vn*, *vv*n, *zv*n

Vedení se zviditelňuje podle napětové hladiny konstrukce podpěrného bodu dle předchozích odstavců v tomto článku.

Paralelní vedení

U paralelních vedení se stejnými napětovými hladinami se postupuje podle následujících zásad:

- Pokud mají všechna vedení *vn* rovinné uspořádání vodičů, zviditelňují se jen krajní vodiče.
- Pokud mají všechna vedení *vn* vodiče uspořádané ve dvou horizontálních rovinách, zviditelňují se nejvyšší krajní vodiče.
- Pokud mají všechna vedení *vn* vodiče uspořádané ve více než dvou horizontálních rovinách, zviditelňují se krajní vodiče v nejvyšší a v nejnižší rovině.
- Pokud je některé z vedení *vn* vybaveno zemnicím lanem, zviditelňuje se zemnicí lano a krajní vodiče v nejnižší rovině.
- Pokud mají všechna vedení napětovou hladinu 110 kV, zviditelňují se krajní zemnicí lana a krajní vodiče v nejnižší rovině. Pokud mají tyto vodiče vícesvazkové uspořádání, nezviditelňují se.
- Pokud mají všechna vedení napětovou hladinu vyšší než 110 kV, zviditelňují se krajní zemnicí lana.

U paralelních vedení s různými napětovými hladinami se zviditelňují všechna vedení dle předchozích odstavců v tomto článku.

Konečného označení zemnicích lan a vodičů u paralelních vedení lze dosáhnout postupně s tím, jak se budou jednotlivá vedení budovat, rekonstruovat či zabezpečovat dle 5.5.3.

5.2 Délka zviditelněného úseku

U lokalit dle čl. 4.3 a), b) a f) i.¹, tohoto dokumentu, je nutno zviditelnit jen vodiče/zemnicí lano vedení *vn*, *vv* a *zv* v úseku přímo nad lokalitou.

U lokalit dle čl. 4.3 c), d), e) a f) ii.- iv.², tohoto dokumentu, je nutno zviditelnit vodiče/zemnicí lana přímo nad lokalitou a v rovinném terénu rovněž oboustranně od břehové linie/okraje lokality takto:

- U vedení *vn* je nutno zviditelnit vodiče/zemnicí lana do vzdálenosti 150 m.
- U vedení *vv* a *zv* je nutno zviditelnit vodiče/zemnicí lana do vzdálenosti 400 m.

Pokud se v tomto úseku nachází podpěrný bod ve vzdálenosti minimálně 300 m od okraje rizikové lokality, je dostatečné zviditelnit vedení po tento podpěrný bod (následující rozpětí již není nutné zabezpečovat).

- U zahluubených nádrží, soustav nádrží a řek postačí zviditelnění vodičů/zemnicí lana po hranu svahu, pokud je tato blíže než 150 m (vedení *vn*) / 300 m (vedení *vv*, *zv*) od břehové linie.
- Pokud je elektrické vedení *vn* souběžné s řekou, jejíž břehový porost ze strany vedení tvoří stromy, není třeba vedení *vn* zviditelňovat.
- Pokud řeka stromovým porostem ze strany vedení lemována není, je nutno souběžné vedení *vn* zviditelnit do vzdálenosti 150 m od břehové linie.
- Vedení *vv* a *zv* souběžné s řekou musí být do vzdálenosti 200 m od břehové linie zviditelněno vždy.

5.3 Zviditelňovače

Pro ochranu ptáků před nárazy do vodičů a zemnicích lan elektrického vedení existuje řada zviditelňovačů, které se odlišují svými parametry (např. rozměry, tvarem, pohyblivostí, barvou, viditelností ve tmě) a tím i účinností.

Obecné zásady

1. Ke zviditelnění vodičů a zemnicích lan je možné použít pouze zviditelňovače, které byly posouzeny jako účinné (postup viz kap. 5.3.1) a současně vyhovují provozovateli distribuční soustavy (dále „PDS“) nebo provozovateli přenosové soustavy (dále „PPS“) z hlediska srovnatelných parametrů životnosti, tj. dlouhodobého a bezproblémového použití na vodičích a lanech daného zařízení provozovatele.

¹ a) Tokaniště, hnízdiště a zimoviště tetřívka obecného, b) Tokaniště, hnízdiště a zimoviště dropa velkého, f) i. Pravidelná hnízdiště bekasiny otavní

² c) Významné vodní nádrže, d) Soustavy vodních nádrží, e) Významné vodní toky, f) Další rizikové lokality

2. Způsob aplikace zviditelňovačů na elektrické vedení je uveden v jejich posouzení, ve kterém byly vyhodnoceny jako účinné.
3. Na vodiče a zemnicí lana vybavené leteckým výstražným značením (tj. koule) se zviditelňovače neosazují.

5.3.1 Posouzení účinnosti zviditelňovačů z hlediska ochrany ptáků

Ke zviditelnění vodičů a zemnicích lan je možné použít pouze zviditelňovače, které byly posouzeny jako účinné. O předmětné posouzení žádá výrobce, distributor nebo PDS/PPS a jeho vypracování zajistí AOPK ČR (v součinnosti s Odbornou skupinou pro řešení problematiky dopravní a energetické infrastruktury). Jestliže bude možné na základě předložených podkladů posoudit účinnost zviditelňovače, vydá AOPK ČR posudek (formou odborného stanoviska) do dvou měsíců od podání žádosti v kompletním rozsahu.

Žádost podaná na AOPK ČR o posouzení účinnosti zviditelňovače musí obsahovat:

- název zviditelňovače, výrobce
- uvedení napěťové hladiny vedení, na které má být prvek instalován a kam se prvek instaluje (tj. vodič, zemnicí lano)
- informace o technických parametrech zviditelňovače (např. tvar, barva, rozměry)
- v případě, že existují – doporučení ke způsobu instalace zviditelňovače od výrobce (např. počet, rozteč prvků, rozmístění na vedení).

Nepovinnou přílohou žádosti mohou být informace o účinnosti zviditelňovače z realizovaných studií či odborných prací.

V posudku bude uvedeno, zda daný typ je či není doporučený pro aplikaci, a u doporučených prvků budou popsána pravidla jejich aplikace. V případě, že u posuzovaného zviditelňovače bude jeho dostatečná účinnost pravděpodobná, ale nebude k dispozici dostatek relevantních informací pro objektivní posouzení, vydá AOPK ČR kladné stanovisko s časově omezenou dobou platnosti.

Jakákoli podstatná změna parametrů již hodnoceného zviditelňovače vyžaduje nové posouzení jeho účinnosti z hlediska ochrany ptáků.

5.3.2 Zveřejnění výsledků posouzení zviditelňovačů

Přehled všech vydaných posudků je uveden v „**Seznamu doporučených zviditelňovačů vodičů a zemnicích lan**“ (dále jen „Seznam“), který je umístěn na webových stránkách AOPK ČR – viz <https://nature.cz/narazy-ptaku-do-elektrickeho-vedeni>.

Zviditelňovače, které byly již aplikovány na elektrické vedení nebo jsou uvedené ve schválené projektové dokumentaci výstavby či rekonstrukce elektrického vedení dle aktuálně platných posudků, budou považovány za instalované v souladu s tímto MP po dobu životnosti elektrického vedení. Za schválenou dokumentaci se považuje dokumentace, která byla schválena v rámci řízení podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále jen „stavební zákon“), ve znění pozdějších předpisů. Pokud dokumentace schválení podle stavebního zákona nepodléhá, pak se za platnou považuje po dobu dvou let od vydání stanoviska orgánu ochrany přírody.

Nově posouzené zviditelňovače jsou do Seznamu zařazovány nejpozději do 30 dnů od zpracování posudku.

5.3.3 Sledování účinnosti zviditelňovačů

AOPK ČR provádí ve spolupráci s PPS/PDS dlouhodobé sledování účinnosti použitých zviditelňovačů. Za tímto účelem využívá údaje o úhynech či úrazech ptáků získané v rámci monitoringu, údaje o příjmech handicapovaných živočichů do záchranných stanic a informace od PPS/PDS. Vyhodnocení účinnosti aplikovaných zviditelňovačů slouží pro zvýšení efektivity přijímaných řešení.

5.4 Postup provozovatelů přenosových a distribučních soustav

PPS/PDS postupují při výstavbě, rekonstrukcích a modernizacích elektrických vedení v souladu s tímto MP, zabezpečují vodiče a zemnicí lana v definovaných rizikových lokalitách a v rozsahu dle kapitol 5.1 a 5.2. Používají pouze zviditelňovače, které AOPK ČR posoudila jako účinné pro zviditelnění vodičů či zemnicích lan, přičemž respektují i způsoby jejich instalace uvedené v posudcích. Výběr z doporučených zviditelňovačů provádí výhradně PPS/PDS.

5.5 Postup orgánů ochrany přírody

Tento metodický pokyn úzce navazuje na MP MŽP „Zajištění ochrany ptáků před úrazy na elektrických vedeních podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů“, platný od 1. 1. 2017 pro podpěrné body. Tento dokument se však soustřeďuje na jinou příčinu ohrožení ptáků a týká se jak distribuční, tak přenosové soustavy. Legislativní východiska a postupy OOP jsou nicméně obdobné.

OOP v rámci své působnosti zajišťují ochranu ptáků jako součást obecné ochrany živočichů dle § 5 odst. 1 a 3 ZOPK, ochrany volně žijících ptáků dle § 5a ZOPK, případně ochrany zvláště chráněných živočichů dle § 50 ZOPK (více viz Příloha č. 1). Zároveň v těchto oblastech vystupují jako dotčené orgány v řízeních podle jiných předpisů a vyjadřují se v rámci procesu územního plánování či hodnocení vlivů na životní prostředí a v rámci povolování záměru podle stavebního zákona.

Zajištění bezpečnosti elektrického vedení z hlediska zraňování či úhynů ptáků v důsledku kolizí s vodiči či zemnicím lanem je nezbytné řešit od počátku přípravy jednotlivých záměrů. Řešený typ rizika pro ptáky lze totiž nejlépe eliminovat vhodným trasováním elektrického vedení. Zásadní je proto vstupovat zodpovědně již do fáze přípravy a povolování jednotlivých záměrů (územní řízení, případně EIA). Cílem je ve fázi přípravy (posuzování) záměrů usměrnit umístění vedení mimo všechny rizikové lokality, a pokud to není možné, zajistit zviditelnění vodičů a zemnicích lan v adekvátním rozsahu s využitím doporučených zviditelňovačů a způsobů jejich instalace.

Postup se samozřejmě liší v případech, kdy se jedná o nově navrhovaná vedení, a kdy jde o rekonstrukce či jiné úpravy vedení stávajících.

Současně je potřeba zohlednit, že změny trasy elektrických vedení jsou často (s ohledem na širší územní vazby či technické parametry) složitě uskutečnitelné či nemožné, a proto před vznesením takového požadavku ze strany OOP je nezbytná předchozí komunikace s příslušným PPS či PDS.

V případě, že z důvodu stavebních činností, terénních úprav (např. nově vzniklé vodní plochy, mokřad, které jsou rizikové (viz kapitola 4.3)), vznikne povinnost zviditelnit elektrické vedení, je nutné, aby OOP investora upozornil na nutnost projednání předmětného záměru s PDS či PPS.

5.5.1 Nová elektrická vedení

Záměry na výstavbu zařízení pro přenos elektrické energie jsou předmětem řešení různých stupňů územně plánovací dokumentace, v rámci procesu posuzování vlivu záměru na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a v rámci jejich povolování podle stavebního zákona. Jak bylo uvedeno, v případě řešení problematiky úrazů či úhynů ptáků v důsledku kolizí je rozhodující trasování, případně adekvátní zviditelnění rizikových úseků, což lze ovlivnit ve fázi územního nebo stavebního řízení.

Územnímu a stavebnímu řízení může předcházet proces posouzení vlivů na životní prostředí (EIA) – z hlediska napěťové hladiny mu podléhá vedení *vvn* a *zvn* (resp. vedení elektrické energie od 110 kV a délky 2 km, kdy je nezbytné zjišťovací řízení, a od napěťové hladiny 220 kV a délky 15 km i provedení celého procesu). Vedení *vn* může vyžadovat zjišťovací řízení, případně posouzení, pouze pokud tak vyplývá z požadavků na provedení hodnocení – mj. kupříkladu v návaznosti na § 45i odst. 1 ZOPK (nezbytnost provedení posouzení vlivu na soustavu Natura 2000)

V případě, že je záměr předmětem postupu podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vyjadřuje se OOP v několika stupních přípravy a posuzování záměru. Z věcného hlediska se (v rámci vyjádření) zaměřuje na popis záměru a odborné podklady vyhodnocující výskyt citlivých druhů a rizikových

lokalit. V návaznosti na to je nutno sledovat, zda je návrh zviditelnění vodičů a zemnicích lan opodstatněný a dostatečný a zda jsou k danému účelu navrženy doporučené zviditelňovače v odpovídajících parametrech instalace – informace k výsledkům posouzení zviditelňovačů (postup dle 5.3.1.) jsou uvedeny v Seznamu na webových stránkách AOPK ČR (<https://nature.cz/narazy-ptaku-do-elektrickeho-vedeni>).

Stavby přenosové soustavy v elektroenergetice jsou podle stavebního zákona většinou povolovány tzv. společným povolením, kterým se stavba umísťuje i povoluje. Stavby distribuční soustavy v elektroenergetice nevyžadují stavební povolení ani ohlášení stavebnímu úřadu. Povolení záměru výstavby vedení je řešeno v územním řízení.

K záměrům ve „volné krajině“ je příslušným OOP obecní úřad obce s rozšířenou působností, který vydává samostatné vyjádření nebo se vyjadřuje v rámci koordinovaného stanoviska, přičemž prověří soulad s požadavky kladenými § 5 odst. 3 ZOPK a specifikuje případné podmínky, které bude nutné pro splnění uvedených povinností respektovat. Při předmětném posouzení vychází OOP z tohoto MP a doporučených zviditelňovačů uvedených v Seznamu na webových stránkách AOPK ČR (odkaz výše).

Krajské úřady, AOPK ČR, Správy národních parků a újezdní úřady vojenských újezdů jsou příslušným orgánem ochrany přírody v případě, že se záměr dotýká zvláště chráněných území nebo zvláště chráněných druhů (dále „ZCHD“). V zvláště chráněných územích mohou být umístěním/povolením stavby dotčeny základní či bližší ochranné podmínky, a může tak být nezbytné řízení o výjimce dle § 43 nebo souhlasu dle § 44b ZOPK, v úvahu připadá také dotčení ochranného pásma dle § 37 odst. 2 a případně další postup dle § 37 odst. 4 ZOPK. V závazném stanovisku, případně v rozhodnutí o výjimce či souhlasu uplatní příslušný orgán požadavky na zviditelnění vodičů a zemnicích lan v odůvodněném rozsahu s využitím zviditelňovačů, které jsou doporučeny v Seznamu na webových stránkách AOPK ČR (odkaz výše), s odkazem na povinnosti stanovené § 5 odst. 3, popř. s odkazem na ochranu ZCHD dle § 50 ZOPK.

Pokud má OOP z vlastní činnosti nebo na základě předchozího posouzení záměru (EIA, ornitologický průzkum) o dotčeném území a vlivech na ptáky dostatek údajů, vychází z nich a z tohoto MP. Pokud dostatečné údaje nemá a je reálné, že v trase záměru se vyskytují rizikové lokality (viz kapitola 4.3), které nebyly v návrhu zohledněny, případně pokud jsou předkladatelem navrhována řešení odlišná od principů tohoto MP, může si vyžádat doplnění podkladů o hodnocení vlivu podle § 67 ZOPK (které je v případě předpokladu závažného zásahu, který by se mohl dotknout zájmů chráněných podle částí druhé, třetí a páté ZOPK, povinnou součástí žádosti o povolení, souhlas či stanovisko vyžadované zákonem).

Výsledné rozhodnutí, závazné stanovisko nebo stanovisko orgánu ochrany přírody může být:

- Souhlasné, pokud vedení nekřížuje rizikové lokality (včetně navazujícího území, v němž je v kapitole 5.2 doporučeno zviditelnění vodičů a zemnicích lan) či pokud je při jejich dotčení navrženo zviditelnění vedení doporučenými zviditelňovači v přiměřeném rozsahu, příp. může být stanovisko souhlasné s podmínkami.
- Nesouhlasné, pokud zviditelnění vedení navrženo není, třebaže je dotčena některá z rizikových lokalit, příp. pokud je navržené zviditelnění nedostatečné či předpokládá využití zviditelňovačů, které nebyly posouzeny jako účinné.

5.5.2 Rekonstrukce stávajících elektrických vedení

Rekonstrukcí lze obecně chápat úpravu vedení směřující k jeho obnově či zlepšení stavu a funkce. Z hlediska povolovacího procesu podle stavebního zákona však rekonstrukce podléhá povolení (územnímu rozhodování) pouze, pokud dojde ke změně trasy nebo k překročení hranice stávajícího ochranného nebo bezpečnostního pásma. V takovém případě je zásah povolován stejným postupem jako nová stavba a OOP může použít výše uvedený postup. V opačném případě nepodléhá zásah žádnému řízení. Je tak zřejmé, že naprostá většina oprav a rekonstrukcí, kdy dochází k výměně konzol nebo i celých podpěrných bodů na původním místě, nepodléhá žádnému řízení a OOP se o nich tedy obvykle ani předem nedoví. OOP je nicméně i v těchto případech oprávněn kontrolovat naplňování povinností stanovených § 5 odst. 3 ZOPK, tzn.:

- Jestliže v případě rekonstrukce investor požádá o stanovisko, posoudí OOP, zda se v trase vedení vyskytují rizikové lokality. Pokud ano, posoudí dále, zda je součástí záměru zviditelnění vodičů a zemnicích lan v přiměřeném úseku za použití doporučených zviditelňovačů. Pokud tomu tak je, vydá OOP souhlasné stanovisko (formou vyjádření). Pokud tomu tak není, je vydáno stanovisko nesouhlasné, příp. OOP vydá rozhodnutí dle § 5 odst. 3 ZOPK, kterým uloží použití takových prostředků, aby nedocházelo k nadměrnému zraňování nebo úhynu ptáků.
- Pokud investor o stanovisko k rekonstrukci nepožádá a OOP se o záměru dozví předem, upozorní investora písemně na povinnost plynoucí z ustanovení § 5 odst. 3 ZOPK, případně vydá rozhodnutí dle § 5 odst. 3 ZOPK, kde uloží použití takových prostředků, aby nedocházelo k nadměrnému zraňování nebo úhynu ptáků.
- Pokud investor provede rekonstrukci bez jakéhokoli stanoviska OOP a nezajistí přitom adekvátní zviditelnění vedení v rizikových lokalitách, lze to hodnotit jako porušení ustanovení § 5 odst. 3, za které lze udělit sankci podle § 87 odst. 3 písm. g) nebo § 88 odst. 2 písm. i) ZOPK. V takovém případě může OOP zároveň uložit použití prostředků k zamezení nadměrného úhynu ptáků podle § 5 odst. 3 ZOPK. Podobně lze postupovat i v případě, kdy jsou při stavbě či rekonstrukci

použity zviditelňovače, které nejsou doporučené nebo doporučené zviditelňovače, které nebyly správně nainstalované. Všechny výše uvedené případy se vztahují na plánované rekonstrukce, při kterých zároveň dochází k výměně vodičů či zemnicích lan.

5.5.3 Řešení míst s opakovanými úhyny

Zvláštním případem jsou situace, kdy jsou na jednom místě, v určitém úseku vedení *vn*, *vv* nebo *zvn*, opakovaně zaznamenávány úhyny ptáků v důsledku jejich prokázaných kolizí s vodiči nebo zemnicím lanem. Informace o tomto typu mortality lze mj. nalézt ve faunistické databázi ČSO na adrese www.birds.cz/avif, kde lze v záložce „Pozorování“ přes nabídku „Vyhledávání podrobné“ v poli „Aktivita“ vyfiltrovat „mrtvý pod dráty elektrického vedení“, resp. „zraněný pod dráty elektrického vedení“. Takové případy je potřebné řešit s PPS nebo PDS s využitím ustanovení § 5 odst. 3 ZOPK. Řešení problému na stávajících vedeních překračujících vodní toky a nádrže, popř. dalších místech nepřístupných mechanizací je však technicky velmi složité. A proto lze zabezpečovat pouze v ojedinělých, nezbytně nutných případech, kdy je proveditelnost v místních podmínkách prakticky možná a ekonomicky přijatelná.

Dalším případem, kdy je reálné uvažovat o zviditelnění stávajícího vedení, je naplňování opatření záchranného programu pro některý z citlivých druhů. Takovéto případy však budou výjimečné.

6. Závěrečné ustanovení

Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dnem 1. 2. 2023.

V Praze dne

Ing. Vladimír Dolejský, Ph.D.
vrchní ředitel
sekce ochrany přírody a krajiny

7. Příloha č. 1 – Související legislativa

7.1 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Podle ustanovení **§ 5 odst. 1** ZOPK jsou všechny druhy živočichů chráněny mimo jiné před zničením a poškozováním, které vede nebo by mohlo vést k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, narušení rozmnožovacích schopností či zániku populace druhů. Při porušení těchto podmínek ochrany je OOP oprávněn zakázat nebo omezit rušivou činnost. Povinností fyzických a právnických osob mimo jiné také v energetice dle **§ 5 odst. 3** je postupovat tak, aby nedocházelo k nadměrnému zraňování nebo úhynu živočichů, kterému lze zabránit technicky i ekonomicky dostupnými prostředky. OOP může uložit zajištění či použití takovýchto prostředků, neučiní-li tak povinná osoba sama.

Zajištění ochrany ptáků před úrazy na elektrických vedeních se dotýkají také např. ustanovení **§ 50 odst. 2** zákazem škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, mj. je rušit, zraňovat nebo usmrcovat, případně **§ 66 odst. 1**, kdy je OOP oprávněn stanovit fyzickým a právnickým osobám podmínky pro výkon činnosti, která by mohla způsobit nedovolenou změnu obecně nebo zvláště chráněných částí přírody, popřípadě takovou činnost zakázat (toto ustanovení nelze uplatnit v případě již vydaného platného pravomocného rozhodnutí).

Vzhledem k tomu, že většina rizikových lokalit je zároveň významným krajinným prvkem podle **§ 3 odst. 1 písm. b)**, je nutno vždy zvážit potřebu vydání závazného stanoviska dle **§ 4 odst. 2**.

Zvláštní podmínky platí v případech, kdy je záměr situován do zvláště chráněného území (**Část třetí**). Povolovat a umisťovat stavby je v první zóně národního parku zakázáno podle ustanovení **§ 16 odst. 2 písm. b)**, v první zóně chráněné krajinné oblasti podle **§ 26 odst. 2 písm. a)**, v národní přírodní rezervaci podle **§ 29 písm. b)** a v přírodní rezervaci podle **§ 34 odst. 1 písm. c)**. V národní přírodní památce a v přírodní památce jsou podle **§ 35 odst. 2**, resp. **§ 36 odst. 2** zakázány činnosti vedoucí k jejich poškozování. Výjimky ze zákazů lze udělit podle **§ 43**.

Vydání souhlasu OOP ke stavební činnosti v ochranném pásmu zvláště chráněného území je vyžadováno dle **§ 37 odst. 2**. Podle **§ 44 odst. 1** nelze vydat územní rozhodnutí, územní souhlas nebo stavební povolení podle stavebního zákona na území národních parků nebo chráněných krajinných oblastí bez závazného stanoviska OOP.

Pokud je záměr situován do některé z lokalit soustavy Natura 2000 (**Část čtvrtá**) nebo jejího okolí, může (dle jeho charakteru a dopadů) podléhat **§ 45h** a **§ 45i**. Pro jakékoli rozhodnutí či stanovisko pak podle **§ 45g** platí povinnost ověřit, zda nedojde k dopadům na předměty ochrany dotčené lokality (dopady popsané v **§ 45g** mohou být důvodem pro nepovolení či nesouhlas s činností).

7.2 Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a změně některých souvisejících zákonů

Podle **§ 4 odst. 1 a Přílohy 1 tohoto zákona** jsou nadzemní vedení elektrické energie o napětí od 220 kV a délce nad 15 km vždy předmětem posuzování podle tohoto zákona, ostatní vedení elektrické energie od 110 kV a délky 2 km vyžadují provedení zjišťovacího řízení.

7.3 Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

Podle **§ 79 odst. 2 písm. s) stavebního zákona** nejsou rozhodnutí o umístění stavby ani územní souhlas vyžadovány pro výměnu vedení technické infrastruktury, pokud nedochází k překročení hranice stávajícího ochranného nebo bezpečnostního pásma. Podle **§ 103 odst. 1 písm. e) bodu 5 stavebního zákona** patří mezi stavby, terénní úpravy, zařízení a udržovací práce nevyžadující stavební povolení ani ohlášení rovněž distribuční soustava v elektroenergetice s výjimkou budov (tzn., že je vyžadováno jen vydání územního rozhodnutí).

8. Příloha č. 2 – Literatura

CHYTIL J., HAKROVÁ P., HUDEC K., HUSÁK Š., JANDOVÁ J. & PELLANTOVÁ J. (eds), 1999: Mokřady České republiky. Český ramsarský výbor, Mikulov.

MÁLKOVÁ P. & LACINA D. (eds), 2001: Významná ptačí území v České republice. Česká společnost ornitologická, Praha.

BEJČEK V., MIKULÁŠ I., ŠŤASTNÝ K. & TELENSKÝ T., 2021: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2014–2017. Aventinum, Praha.